

Tandori Dezső

Réváldozat

Forrás-mű

„Ha ismertetek volna, most nem ismernétek rám!”

Eldönthetetlen címváltozatok

Utazás Karinthy koponyája körül (75 éve halt meg)
2 félteke Aspergernek
Féltekék Hamletnek
Két félteke „Egyetlen”
Réváldozat (Kis változtatással mellette döntöttem.)

Feljegyzésfüzeteimből (éjiek, táskabéliek, íróasztaliak stb.).

Legjobbaim, ma. Mégis hiányzik a késztetés, hogy művé, egybe. Csak szét-hullás sincs, szállhutas, tétsz... etc., sál... stb. Egyébként sincs „végül”-nél több az ilyenben. Mert:

Végül, végül.
De legvégül?

Nincs késztetés írógépelésem javítására sem, gépjavíttatásra. Egykor a legtöbbet gépelő voltam, egy legszebben-gépelő. Ma? Négy rossz vasgéppel kijövök már végig, nemlétek helyett, de nem lesz annyi. Volt sok, de ott 100-ból... mondjuk... 97-ből még „nem nagyon” kezdtek semmit. Ízetlen szöveg? vagy csak illusztráció: ennyi mindennel vagyok csak egy olyan mögött is, hogy „ha ismertetek volna...” ld. fentebb. Valamint: mivel mit *kezdeni*? Folytatás van. Mivel mit *folytatni*!

*

Nem dobálózunk olyan fogalmakkal, mint „Asperger”. És én is csak harangozni hallottam róla. Állítólag az agyféltekék különbségében lakik itt a jóisten. Ekképpen „lett” Einstein, Bobby F., a sakkozó – hogyan is írják a nevét? –, Van Gogh stb. Majd szerzek szakirodalmat. Hamlet, „Egyetlen”? Ez utóbbi lett volna első könyvem címe; unalmas. Karinthy Frigyes legalább ismeretes. S a „rév”? Nem komp, nem Komárom, nem a révész Kharón, nem Hérakleitosz ügye. Azaz... Héri szerint nem lehet soha kétszer ugyanabba. Ott, mondom, mindig valami „rév” van. Kész fordulat: minek a révén? Az általam kevésbé bírt praktikumköltőiség – politikában, mindennapi életben etc. – jelesen kopott fordulata. Rév, ne már. Mindazonáltal:

Réváldozat

Fordítottam egy kis verskötetet Rilkrétől, Larenopfer, kb. honi, házi áldozat, a legközelebb-isteneknek. Nekem ez a Szentlélek, aki az Ihlet is. Írtam: másoknak a *nyelve* jár ki-be, beszélnek, tartalmaskodnak. Én inkább a *nyelvben* járok ki-be, rengeteg alagútja nyílik, csak ezek nem a föld alatt vannak, hanem levegőből és a magyar nyelvből, és sokszor kezdek meg Arany Jánost és Kosztolányit, megy-e a *dolog*. Közben, persze, menni kell már, kérdezni nem előre kell, hanem mikor már kb. megvan. Íme, ez a *dolog*:

Nem vagyok bocsánatfórum,
se bánomisénzárvány.
Még hogy „bocs”! Hova,
minek a révén?
Réváldozatok árán.

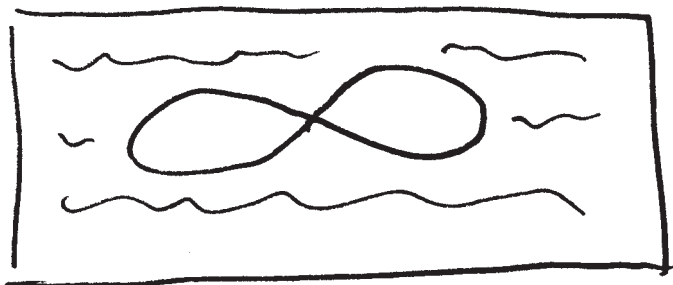
Nem látom szerepét, ha behallatszik is a „véráldozat”.

Most valami egészen más jut az eszembe, de nem tartozik ide, tehát hagyom.

Aztán: lera zoltam sokszor Hérakleitoszt, a színtezőt. Medvék szerint re télyesen: szinte ZŐ! Na, akkor: Héri mindig átvisz, volt már. Héri az örök „volt már”. Zenóni befejezetlen-kérdés: megvan-e „honnán”, ha n ncs meg a „meddig”? Kör-alakjában szép.

Még egyszer a színtező, s Héri itt a végtelen jelében is ott van. Az egzisztencialitás pedig a végfpk. Nem tematizálható. Mégis mindennel tematizáljuk. A szeretéssel is, mert ehhez jó azért, ha van személy, tárgy. Tehát az egzisztencialitás, a maximum IS emberlépték: relatív. Az abszolút – nagyon is relatív. Ez az erkölcs, a világi szentség, a mindennapi fennmaradás eszmei része, eleve: minden eszme. Jól tematizáltuk-e a tematizálhatatlant.

Az előbbi vers N.N.Á. szellemében ihletedzett. Ez itt más:
„... S a cáfolhatatlan a legvitatottabb.

Nem hagyhatják.
Vitatják.”

Az igazi mégis a teljesen tematizálatlan egzisztencialitás. Nem „csoda”. Ám...
...ám van egy versem a csodáról, és Pintér Lajosnak ajánlom, évfordulójára,
erősen:

A csoda

Pintér Lajosnak

*Mi a'! az
egész, hogy
a szellem
elszáll, a
többi meg
iderohad?*

*Csoda az
egész, mert
ez, csodák
csodája,
szálltán is
csoda marad!*

*

A „Mi a'!” nem kielégítő megoldás, de a durva szó, melyben „cs” is van, és a kezdete „p”, nekem még akkor se fért jól ide, mikor nem volt ajánlása a versnek. Arany J. olyasmit morgott, hogy ő beírná, de nem győzött meg. Nyoma azért maradt az ízének:

Nem picsaklottam meg!
v. Néha azért meg-megpicsaklunk.

*

Sokkal vitatottabb lesz e jelentéktelenségénél (durva szó v. sem) az alábbi:
húha:

*„Rá kellett jönnöm,
valami nagyon:
az irodalom
– irodalom.”*

Rettenetes felismerés. Gondoljunk bele: Csehov, Tolsztoj, Poe stb. – irodalom. Az egzisztencialitás az, ami nem irodalom. Mondogatom újabban: időm nem *oly* becses, mert minden percem fele: halálom tudata. És nem lehet elviccelni:

*Minden percem fele:
halálom tudata.
Minden percem fela,
halálom tüdete.*

Jaj, Kafka borzalmas tüdőhalála! Jaj, jaj.

De én: földön alszom, és MINDEN ALKALOMMAL ez van: fel tudok-e tápáskodni? Láttam és hallottam ilyen halálokat: „asztán” – 3 hónap, 7 év fekvés, fekvés, fekvés. *De Kooning* festővilágnagyság az utolsó 8–9 évét töltötte teljes... én nem tudom, miben. A nevét nem tudta leírni, egy ép gondolata, mozdulata nem volt – 80–90 éve körül így. És műve tündököl.

A mű azonban már tematizálás. Az, hogy én írok, fél részben tematizálás: amit írok, meg hogy megjelenik. De a tematizálatlan az, hogy készítenem van.

Szentlélek, védj, ha azt írom, nekem az egzisztencialitás ott kezdődik, hogy igazi készítenem is alig van már. Jó ég, mi?

Vagy nagyon is átlagos? Ld. N.N.Á. „csak élni...” – ?

Jól elszaladtunk. Hol van már, hogy húszévesen sítalp nélkül szalaloztam német hegyekben, köveken? Hol van, hogy 7 éve még eljártam Kosztolányi szobrához, megfogtam kezét, bronzkönyvét? Abbahagytam a Kártyabajnokságot medvéimnek, madaraimnak. Jó, ez kit érdekel? De társnémmal 65–70 ezer játszmat váltottunk így a 3 ligának, majd egymagam én 16 ezret, annyira kellett a dolog. És akkor? Egyik napról a másikra vége! Lassan el is felejttem! És Bécset, Párizst, Londont, lovakat, zenélést... lassan hagyok elúszni a réven mindent. Két part közt? Egyiket se látom igazán. Testemmé-lelkemmé válnak felírt „felismeréseim”. Ihlet Úr már nem megvalósításra biztat, csak meglétre. Hé, ti... ott! Itt ücsörgök, így. Meddig még?!

*

Ám viduljunk inkább. Kosztolányival, meg a 75 éve halott Karinthyval. A múltkor pl. megálltam a Móriczon, ahonnét Kosztolányi tere, meg Frigyes úr utcája felé látni. A szobor, K. Dide úré, oda 300 méter. Sose fogom már megtenni ezt az utat ekképp! Ld. Kafka, a szomszéd faluról. Ahová az ő rokona, mint mondja, elképzeltetlennek tartja az eljutást akár egy élet hosszán is/se. S nem így vagyok-e mindenemmel? Már inkább csak fohászok, de nincs, hahaha, hogy nekifohászok. Jól járom a nyelv labirintusát, nem? Legalább nem latrinintusok. S nem tusakszom.

Ünnepeljük a 75. halálfordulót.

„Mit, évfordulók!

És egy pillanat alatt

felfordulok.” (v. félrefordulok)

Haiku-vers akkor lenne, ha így írnám, eleve:

„...fel-felfordulok”. De ennek nincs értelme, eleve,
vagy túl reményteljes, mert vicc.

Vicceljünk hát, mondom.

„Nincs jelentősége a történeteknek.

Nincs története a jelentőségeknek.”

Ah, egzisztencialitás?

*

Visszamenőleg omlott össze az életem. (Viza-visszamen.)

De teljesen, csak szerencsére nem teljesen,
nem mindig, soha.

Na tessék. Ismerjük a filozófiai felfogósdit, mely az önkizáró dualitást pedzi?
Mészöly Miklós írt róla, egyszer megkeresem. Mészölyt a túlvilágon?

*

Nem bírok fontosként
beszélni magamról.

Két értelme is van. Én, mint fontos beszélő,
és én, mint fontos tárgy.

Ijesztő kiegészítés:

„De hogy jövök ehhez?!“

*

A duális értelem, az ugyanazé?

- Napról napra élek.
- Mindenki napról napra él.
- De én napról napra élem.

*

INNEN VÉGRE: AHOGY JÖN. AHOGY OLY RÉG VÁGYOM RÁ. EZ IS JÖTT, EZ IS.

Még jó, hogy semmi se minden.

Mert nem zavarsz. MINDEN ZAVAR.

Két értelme van, plusz. Minden zavarosság, üzemzavar.

S én nem vagyok már üzem. Éspedig: nincs igazi késztetés.

Félkész tetés van. Külön írva.

Valami nincs „külön írva.” Ld. irodalom.

Nincs nevem. Miért? Pl. sosem felejttem el. Sosincs,

hogy még a nevem se tudom aláírni. Ami nincs, nem feledhető?

Sejthetőre állt a világ.

Birokra kelek. Birokra kelek. Nem bírok semmit. Tehát?

Birokra kelni a felkelést gátló tényezőkkel, haha.

Lefekvés, fekvés, felfekvés.

Decibel: felcibál, lecibál. (Kosztolányi, mint már írtam.)

Irtóm volt az írás. Irtás lett.

Az írás az irtás két fele – vagy a bele?

„Mindennel nehezen vagyok meg.

De minden nélkül se tudok megenni.”

Ld. többértelműségek, itt. (EZ KOMOLY GONDOLAT, HAHA, HA.)

*

Gyűlik, nő, fejemre nő, meggyűlik velem a bajom.

Semmi baj! Majom. (Light.)

Elérintés, írtam sokat. Bírni kell érinteni?

Vagy csak érintődés van? Ah, régi szép szerelmek, rajongások,
„hangulatok”, tájak, nők érintései. Még ha egy érintés volt is csak! Madárkák,
medvék, lóbefutók, alkonyok, betűk.

Ha lennék bárhol! Sehol nem gondolják külön, hogy egyebütt vagyok; egyéblítő = öblítő. Ebütt vagyok = kb. ebül vagyok. Ebbül vagyok. Ebebbül.

Ha már nem lettem ember-ős, ős-ember hadd lehessek!

Holott lettem, de... ah, jaj. Visszafelé omlok be előre.

Világvégi, depi kannibál: „Már senkiből se kérek!”

Mint akaróm, végül majd nem élek. Mint takaróm, érek. Bőrzesztő, hogy ez a gépelő kéz tepsibe kerül, ég, nem túl zsírosan serceg, így megy el Miskin herceg, urna kerül köréje, alája, így megy el egyszerre Aglaja és Násztya, kétszer-nincset Héri tátja. Már nem látszik Kharón ladikja tatja. Még zenóni a *körbefonódni*, három ponttal indulni, mint az örök időforgás, három pontban végződni... vagy akár-hányban. Cantor hánya hiányával, hiányban...? SEM. Halálkozunk.

*

Összponto / sítok?
                  / sulok?

Sulok, inkább.

Nem titok.

*

Elegem van

td

Lantom kihantolom.

Hantom kihantálom.

Ez, az: halogatom.

Hajtogatott álom.

Csak ellantolt halál,
amíg hantja nincsen.

Örök kétig nem áll,
egyben még megcsicsen.

Tizenhárom a rév,
Lesz még tizennégy sem.
Fölibe lógatnak,
nem könyörögsz térden.

td Nem **td**ülük erre év,
Nincs porodon ablak.

X

Am gass-gess,
de ne getyézz,
ne gatyázz.

Különvalóság a valóság révén. A valóságnak nincs *külön* valósága. Descartes: Végsőzve gondolatozom. Gondolatozva végsőzöm. Nincs, hogy „gondolkozom”, csak gondotatozom. Nem „vagyok”. Csak a végső felé haladok. --- Létezésem a teljes kibírhatatlanság részleges kibírása. --- Egykor ez volt: Hagyj, dolgozom. Vagy: végre nincs dolgom, hagyj hát te is. Ma?? --- TD-s Goethe: „Lényege: teljesen formai. Formája: teljesen lényegi. Teljese: lényegi? formai? formai? Mája tegnapija teljesen mai? És ford.”

Vagy-vágyat mit ismerjek?

Vagy vagyok, más *vagy* mellett.

*

Vagy is vagyok.

Nincs vagy-vagy.

*

Vissza is élek, tehát vagyok. Vagy *is* élek, tehát nincs vagy-vagy.

*

Ha bármit is mondasz, belevész az érdektelenbe. Ha nem mondasz semmit, nem vész bel semmibe.

*

Én annyira nem akarnék senkivel stb. semmit, hogy azzal is beérem, ha nem lenne senki stb. De ezt korábban már cáfoltam. Eleve az van: sokan 24 órából 24 órát végigbeszélnek. Én: 24 órából 25-öt.

*

Hódolat Szögedébe: 75-öm: Töhötöm.

S mégek, révedzések:

Író vagyok, folyton
beszélgetek magammal.

De hogy másokkal is?

És ne is sokalljam?

*

Ha nincs mit tenni,

nincs mit tenni.

De ha van,

akkor nincs aztán végképp.

*

Iménti mondásom makacsul csak állom.

Még valami; Weöres: ne takaréklángon mégj!

Nincs, hogy semmit,

mert benne a valami.

Nincs, hogy valamit,
mert benne a semmi.

*

Abszolút Asperger: Lehet-e jól nem tudni bármit?

Lehet-e még jobban?

Lehet-e csak és úgy és felülmúlhatatlan
nem tudni? Meglenni a bármi nélkül is
ebben? Bármi nélkül nem tudni semmit?

De a semmi se minden,

hümmög Asperger. Méges vagyok. Mégek.

Az ég Aspergerrel áld, Alzheimerrel ver?

A semmi mindene kontra a minden semmije. Getni-gatni?

Hatályon kívül helyezni. A tájon kívül helyezni. Hat tájon. Írni, műveket csinálni: akkor épp soha semmi mást nem találgatni!